

Fjársafnanir o.fl. vegna sjóðsins handa ekkjum og börnum drukknaðra sjómanna 1854-1870

Aðfnr. 1343, örk 5

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

---

www.borgarskjalasafn.is

Heimilt er að vitna í skjölin og skal þá geta uppruna þeirra.

Ljósmyndun þessara skjala var styrkt af Þjóðskjalasafni Íslands.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Bodsbréf.

Eptir mikið mannskaðaveður hinn 6. apríl 1830, í hverju fjöldi manna druknaði, sem róið hafði til fiskjar einkum frá Reykjavíkur bæ og Seltjarnarnes hrepp, buðu bæjarfógetinn í Reykjavík og sýslumaðurinn í Gullbringu- og Kjósar-sýslum eðallyndum mönnum til samskota handa eptirlátnum ekkjum og börnum þeirra fráfallnu. Þessi upphvatning bar einnig svo góða ávexti, að skotið var á stuttum tíma saman meir en 1600 rdl., einkum úr Gullbringu- og Kjósar-sýslu og Reykjavíkur bæ, og var upphæð þessi ekki aðeins nægileg til að bæta úr neyð þeirra eptirlátnu munadarleysingja, heldur urðu afgangs hér um bil 200 rdl., sem fyrir ráðstöfun stiptamtmannsins voru settir inn í jarðabókarsjóðinn. Peníngar þessir voru, með vöxtum, sem jafnóðum var bætt við höfuðstólinn, árið 1840 orðnir að upphæð 293 rdl. 56 sk., og var þá með konungsúrskurði 24. júní 1840 ákveðið, að fé þetta skyldi vera undirstaða fyrir styrktarsjóði handa þurfandi ekkjum og börnum sjómanna, sem drukna á fiskiveiðum frá Reykjavíkur bæ og Gullbringu- og Kjósar-sýslum, hvar á landinu sem þeir eiga heimili sitt. Jafnframt gaf konungur sjóðnum sjálfur 100 rdl. Með konungsúrskurði þessum var og samþykkt reglugjörð fyrir sjóðinum, með hverri er ákveðið, að tekjur hans skuli vera vextir af höfuðstólinum, gjafr sem honum kunni að hlotnast, og loksins það sem afgangs kunni að verða af samskotum, sem eptirleidis yrðu gjörð í tilefni af líkum mannskaða og þeim sem varð í aprílmán. 1830, og að sjóðurinn skuli aukast af tekjum þessum, þángað til safnað er fullum 1000 rdl., þannig að enginn styrkur má veitast af honum, fyr en upphæð þessari er náð, og má aldrei úr því skerða svo höfuðstólinn, að 1000 rdl. verði ekki eptir, hvar á móti verja má til útgjaldanna vöxtunum af þessari upphæð og, ef meiru er safnað og sett á vöxtu, þá einnig þeim parti af höfuðstólinum, sem er yfir 1000 rdl., ef þess þykir þörf, þó svo að ætíð sé kostað kapps um, að auka sjóðinn svo mikið, sem unnt er, jafnvel eptir að hann hefir náð 1000 rdl. upphæð. Ennfremur hefir reglugjörðin ákveðið, að stjórnarnefnd skuli vera fyrir sjóðinum, og eiga í nefnd þeirri að vera bæjarfógetinn í Reykjavík, dómkirkjupresturinn, einn af Reykjavíkur bæjarfulltrúum, sem þeir kjósa sjálfir úr flokki sínum, sýslumaðurinn og prófasturinn í Gullbringu- og Kjósar-sýslum, og annar upplýstur maður úr þeirri sýslu, sem amtið út nefnir. Þessari nefnd er falið að ákveða, hverjum eigi að veita styrk úr sjóðnum og hvað mikinn, hvað miklu af tekjunum skuli verja til útgjaldanna og hvað mikið skuli setja á vöxtu. Þess má og enn geta, að þó sjóðurinn sé, eins og fyr er sagt, einkum ætlaður til styrktar handa ekkjum og börnum druknaðra fiskimanna, þá er þó í reglugjörðinni svo fyrir skipað, að ef tekjur sjóðsins hrökkva til, megi einnig veita fátækum fiskimönnum í ofanefndum umdæmum, sem kunna við áfallandi óhapp að missa í sjóinn skipastól sinn eða veiðarfæri, styrk nokkurn til að útvega sér ný skip, báta eða veiðarfæri.

Sjóður þessi er nú orðinn að upphæð 677 rdl. 90 sk., og á þannig nokkuð langt eptir að ná þeim 1000 rdl., sem samkvæmt reglugjörðinni eiga að vera til, áður en hann geti farið í verkinu að vinna að augnamiði sínu. Það þarf ekki að skýra fyrir mönnum, hversu gagnlegur þvílíkur sjóður getur verið fyrir fiskimenn, og hin minnisstæðu og sorglegu dæmi, sem aptur og aptur hafa komið fram og það seinast í fyrra vetur, þar sem að menn hafa að morgni dags róið til fiskjar hér af nesjunum í sæmilegu veðri, en fjöldi af þeim vegna áfallanda ofsavíðris aldrei komið að landi aptur, og þar við margar konur orðið ekkjur og mörg börn föðurlaus, hljóta að vekja alvarlegan athuga manna á því, hversu mikið er varið í fyrir fiskimanninn og hversu mikla huggun það getur veitt honum, að hafa vissu um, að eptirlifandi konu og börnum hans muni verða nokkurnveginn borgið, ef hann skyldi verða fyrir sömu forlögum, sem svo opt hafa óvörum fyrirhitt marga góða sjómenn áður. Slíku áfalli má búast við, þegar minnst vonum varir, og oss, sem nú erum stjórnarmenn þess umrædda sjóðs, hefir því þótt ástæða til að vekja athygli manna á því, hve æskilegt það væri, ef sjóður þessi gæti sem fyrst farið að verka til þess gagns, sem honum er ætlað, og hvort ekki sé tilefni til að skjóta saman til hans í þessu augnamiði, svo hann nái nú þegar að minnsta kosti þeirri ákveðnu 1000 rdl. upphæð. Vær erum fullvissir um, að þessi skoðun vor muni finna góðan róm, ekki einungis hjá fiskimönnum sjálfum í þessum umdæmum, sem hlýtur að vera mest annt um þetta málefni, og hjá innbúum þeirra annara umdæma, frá hverjum eru á ári hverju sendir hingað menn til sjóróðra og sem eptir áðursögðu njóta góðs af sjóðnum jafnt og hinir, sem búa hér syðra, heldur einnig hjá þeim mörgu öðrum bæði embættismönnum, kaupmönnum og bændum, sem bæði 1830 og síðar hafa sýnt fúsan og manukærlegan vilja til að afhætta neyð munadarleysingja þeirra, sem sjóðinn hafði svipt vofeiflega forstöðumönnum sínum.

Nöfn og stétt gefendanna.	Heimili.	Hverjum gjöfn verður afhent eða hvar innlögð.	Hvað mikið gefið er.

• Jáfnvel þó eg með þakklátssemi meigi minnst á, og vörur
kjenna, þann stírk sem mér var veittur eins og nauðþvingjandi
ekki, frá Ekkujóð fátakra ~~drukknaðra~~ fiskimanna í Gull-
bringu systu, eftir að maður minn Guðmundur Sigurðsson á
Smarnavelli drukknaði 1864, þá, af því Kríngumstöður min-
ar eru svo bágar af eimð armod og heilulísi, að eg sé ekki veg
veg til að framdraga líf mitt og 3de barna minna, en hefðing-
að til verid að verast sveit — þá dýrðist eg hér með í auðmykt
að fara þess á leit við yður herra Systumadur, að þér af góðsind
og meðauktuín, vilðud storkja að því, að eg aptur að nýu gæti
fengid lítinn stírk af áminstum Ekkujóði, sem kynni að letta
undir bróðustu þérf minna

Auðmyktlegast
Sigríður Þorgeirsdóttir

Gjerdum þ. 28 Febr. 1870

55

Herra Systumadur H. Clausen

S.F.

Herra Sirlumatur H. Clausen

of Reykjavík

P.F. 3

Ad Eilífu Sigrídu Bergensdóttur á Gerðum
fr mjög þakkséð af Lyngrevisþorti og fíllfúlltu, og
jáfi er alltaf á minni afni að þeir, hotta og undir-
stundun þínar þessu Gunnar

Uthvátun 1. Marta 1890

Sigrídur

Uppmáling

Vegna þess, að ekkjan Guðrún Þorsteinsdóttir
á Sklöppl - er vart í fyrra vetur fyrir þeim sorgar-
atburði: að missa í fjöðm manni sinn Sigurd Sig-
urðsson og 1 son þeirra, ásamt skipi og öllu því,
er heyrði til fjáfarútega þeirra og taloverðri
heimilisbjörg - er nú mjög bægðað að efnahag,
eins og yður, Velbyrdugi herra Sýslumáður! er
nokkurnvegin ljóst; þá leyfi eg mér (sem fjár-
haldsmáður hennar) hér með lotningarfyllt að
flyja til yðar með þeirri autmjúku bön: að yður
þóknast mætti stúla til þess, að nefndri ekkju
veittist styrkur þetta ár úr ekkjussjóði fjóðrukon-
aðra manna í Gullbringu fjölu. -

Óltheiti frá viðkomandi sóknarpresti, fram-
rituðu viðvikjandi, legg eg hér innani. -

Lambastöðum 18. Febrúar 1870. -

Autmjúkast

Helgi Helgason

S. T.

Herra Sýslumáður Clausen }
Blaa-1870 }
© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Deilbyrdugi

Herra Systumator Clausen

ad/

Reykjavík

Edskjan Guðrún Þorleifsdóttir á Klepp
sér í mig þú þáguum þringum þessum, segna fát-
tektar og skulda, rottar heimeð, hennar söknan-
gættur.

Uthálfum 20 febr. 1870

Þessuettsey

B100-1870

Hjer með leyfi jeg mig senn ad undanförmu,
ad áskja þér, ad þinni heidradu stjórnar nefnd
stýrktar sjöðr ekkna og ^{barna} drukknaðra ^{firki} manna i
Kjörar- og Gullbringusýslu og Reykjavík, göd-
fúlegaðt mætti þóknart ad veita mig hófi-
legan styrk af nefndum sjöðr, og lot jeg
þér getid, ad þjör min em i öllu tilliti,
jafn bágborin og þan hafa verid ad undanförmu.

Oddgeiri b. 18. Febrúar 1870

Andriúkklegaðl.

Guðrún Guðlaugs dóttur

Fil

Firki manna sjöðrinn i Gullbr. og Kjörarsýslu og Reykjavík.

Pil.

Fiskimanna gjöldin

4
Þessum lagði ég minn samkenndu þess
væninnu Valgerdur Ólafsdóttur á Radarendi á
Teltinnarnesi, sem minnig kunnugt er, og lagði
ég þessum manni þinn ^{þess} þessum ^{þessum} þessum
og á i' áspidum þessum þessum, ~~þessum~~ þessum
er ándægt þess þessum þessum, at þessum
þessum ándægt þessum þessum í þessum
þessum ándægt þessum þessum þessum
þessum ándægt þessum —

Reykjavík, þann 14 Mars 1890

Þessum,

Þessum
Þessum þessum þessum
— þessum

Hjer með lagfi jeg mjer einn og að undanförmu,
að ætja þess, að hinu heidrudu stjórnarnefnd styktar sjóðs
ekkna og bama drukknaðra^{fírti} manna í Kjörar- og Gullbringu
sýslu og Reykjavík, góðfúslegast mætti þóknast að veita
mjer hæfilegan styrk af nefndum sjóði; og læt jeg þess
getid, að kjör mín eru í öllu tilliti jafn bægborin og þau að
undanförmu hafa verid.

Reykjavík 5. Febrúarmánuðar/1870.

Stuðmjúklegast.

Sigrún Guðlaugsdóttur.

Til

Stjórnarnefndar sjóðs þess, sem stofnaður er til styktar
mánuðarlausnum ekknum og börnum drukknaðra fírti manna
í Kjörar- og Gullbringusýslu og Reykjavík.

Til

Hjónanefndarsjóð þess sem stofnaður er til
stærktar munadarklausum ektum og börnum
drottanna íslakimanna í Hjólar- og
Gullbringusýslu og Reykjavíki.

Eg undirskrifud ekkja eftir Eirík sál.
Eiríksson frá Skötlakoti hér í bonum,
sem drukknaði við fiskiveiðar 23. Júní
1867, leggi mér að sakja um, að mér
megi veitast einhver styrkur af sjóði
þeim, sem alltaf er til styrks fátækum
ekkjum og börnum þeirra, er drukknað
hafa í fiskiróðrum hér í undaninu.

Eg er mjög ofnalaus og ekki heilbrútt,
en hefi 3 börn á hendi, son, sem að
vísu er 16 ára, en pasturslíkill, og tvær
stúlkur, sem báðar eru fyrir innan
fermingaráldur. Eg vona því fremur,
sem kjör nú er lágari, að fessari
þan minni verði veitt áheyrn.

Skötlakoti í Reykjavík, 13. Janúar 1870.

Anna Eiríksdóttir.

Til
Skórnarnefndar sjótsfess, sem alltaf er til styrkt-
ar ekkjum og börnum fiskimanna í Reykjavík
-nem þingi.

Boðsbréf.

Eptir mikið mannskaðaveður hinn 6. apríl 1830, í hverju fjöldi manna drukknáði, sem róið hafði til fiskjar einkum frá Reykjavíkur bæ og Seltjarnarnes hrepp, buðu bæjarfógetinn í Reykjavík og sýslumaðurinn í Gullbringu- og Kjósar-sýslum eðallyndum mönnum til samskota handa eptirlátnum ekkjum og börnum þeirra fráfallnu. Þessi upphæfing bar einnig svo góða ávexti, að skotið var á stuttum tíma saman meir en 1600 rdl., einkum úr Gullbringu- og Kjósar-sýslu og Reykjavíkur bæ, og var upphæf þessi ekki aðeins nægileg til að bæta úr neyð þeirra eptirlátnu munaðarleysingja, heldur urðu afgangs hér um bil 200 rdl., sem fyrir ráðstöfun stiptamtmannsins voru settir inn í jarðabókarsjóðinn. Peningar þessir voru, með vöxtum, sem jafnóðum var bætt við höfuðstólinn, árið 1840 orðnir að upphæf 293 rdl. 56 sk., og var þá með konungsúrskurði 24. júní 1840 ákveðið, að fæ þetta skyldi vera undirstaða fyrir styrktarsjóði handa þurfandi ekkjum og börnum sjómanna, sem drukkná á fiskiveiðum frá Reykjavíkur bæ og Gullbringu- og Kjósar-sýslum, hvar á landinu sem þeir eiga heimili sitt. Jafnframt gaf konungur sjóðnum sjálfur 100 rdl. Með konungsúrskurði þessum var og samþykkt reglugjörð fyrir sjóðinum, með hverri er ákveðið, að tekjur hans skuli vera vextir af höfuðstólnum, gjafir sem honum kunni að hlotnast, og loksins það sem afgangs kunni að verða af samskotum, sem eptirleidis yrðu gjörð í tilefni af líkum mannskaða og heim sem varð í aprílmán. 1830, og að sjóðurinn skuli aukast af tekjum þessum, þángað til safnað er fullum 1000 rdl., þannig að enginn styrkur má veitast af honum, fyr en upphæf þessari er náð, og má aldrei úr því skerða svo höfuðstólinn, að 1000 rdl. verði ekki eptir, hvar á móti verja má til útgjaldanna vöxtunum af þessari upphæf og, ef meiru er safnað og sett á vöxtu, þá einnig þeim parti af höfuðstólnum, sem er yfir 1000 rdl., ef þess þykir þörf, þó svo að ætíð sé kostað kapps um, að auka sjóðinn svo mikið, sem unnt er, jafnvel eptir að hann hefir náð 1000 rdl. upphæf. Ennfremur hefir reglugjörðin ákveðið, að stjórnarnefnd skuli vera fyrir sjóðinum, og eiga í nefnd þeirri að vera bæjarfógetinn í Reykjavík, dómkirkjupresturinn, einn af Reykjavíkur bæjarfulltrúum, sem þeir kjósa sjálfir úr flokki sínum, sýslumaðurinn og prófasturinn í Gullbringu- og Kjósar-sýslum, og annar upplýstur maður úr þeirri sýslu, sem amtið út nefnir. Þessari nefnd er falið að ákveða, hverjum eigi að veita styrk úr sjóðnum og hvað mikinn, hvað miklu af tekjunum skuli verja til útgjaldanna og hvað mikið skuli setja á vöxtu. Þess má og enn geta, að þó sjóðurinn sé, eins og fyr er sagt, einkum ætlaður til styrktar handa ekkjum og börnum drukknáðra fiskimanna, þá er þó í reglugjörðinni svo fyrir skipað, að ef tekjur sjóðsins hrökkva til, megi einnig veita fátækum fiskimönnum í ofanefndum umdæmum, sem kunna við áfallandi óhapp að missa í sjóinn skipastól sinn eða veiðarfæri, styrk nokkurn til að útvega sér ný skip, báta eða veiðarfæri. Sjóður þessi er nú orðinn að upphæf 677 rdl. 90 sk., og á þannig nokkuð langt eptir að ná þeim 1000 rdl., sem samkvæmt reglugjörðinni eiga að vera til, áður en hann geti farið í verkinu að vinna að augnamiði sínu. Það þarf ekki að skýra fyrir mönnum, hversu gagnlegur þvílíkur sjóður getur verið fyrir fiskimenn, og hin minnisstæðu og sorglegu dæmi, sem aptur og aptur hafa komið fram og það seinast í fyrra vetur, þar sem að menn hafa að morgni dags róið til fiskjar hér af nesjunum í sæmilegu veðri, en fjöldi af þeim vegna áfallanda ofsaviðris aldrei komið að landi aptur, og þar við margar konur orðið ekkjur og mörg börn föðurlaus, hljóta að vekja alvarlegan athuga manna á því, hversu mikið er varið í fyrir fiskimanninn og hversu mikla huggun það getur veitt honum, að hafa vissu um, að eptirlifandi konu og börnum hans muni verða nokkurveginn borgið, ef hann skyldi verða fyrir sömu forlögum, sem svo opt hafa óvörum fyrirhitt marga góða sjómenn áður. Slíku áfalli má búast við, þegar minnst vonum varir, og oss, sem nú erum stjórnarmenn þess umrædda sjóðs, hefir því þótt ástæða til að vekja athygli manna á því, hve æskilegt það væri, ef sjóður þessi gæti sem fyrst farið að verka til þess gagns, sem honum er ætlað, og hvort ekki sé tilefni til að skjóta saman til hans í þessu augnamiði, svo hann nái nú þegar að minnsta kosti þeirri ákveðnu 1000 rdl. upphæf. Vær erum fullvissir um, að þessi skoðun vor muni finna góðan róm, ekki einungis hjá fiskimönnum sjálfum í þessum umdæmum, sem hlýtur að vera mest annt um þetta málefni, og hjá innbúum þeirra annara umdæma, frá hverjum eru á ári hverju sendir hingað menn til sjóróðra og sem eptir áðursögðu njóta góðs af sjóðnum jafnt og hinir, sem búa hér syðra, heldur einnig hjá þeim mörgu öðrum bæði embættismönnum, kaupmönnum og bændum, sem bæði 1830 og síðar hafa sýnt fúsan og mannkærlegan vilja til að aflætta neyð munaðarleysingja þeirra, sem sjórinna hafði svipt vofeiflega forstöðumönnum sínum.

Nöfn og stætt gefendanna.	Heimili.	Hverjum gjöfin verður afhent eða hvar innlögð.	Hvað mikið gefið er.
<p><i>[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]</i></p>			

Prentað í prentsmiðju Íslands, hjá E. Þórðarsyni 1855.